

ตัวชี้วัดความสำเร็จสหกรณ์: อะไรที่ใช้ อะไรที่ไม่ใช้

การจัดเวทีเสวนา “ตัวชี้วัดความสำเร็จสหกรณ์: อะไรที่ใช้ อะไรที่ไม่ใช้” เนื่องในวาระครบ 100 ปีการสหกรณ์ไทย เมื่อ 16 กันยายน 2559 โดยสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์และภาคเครือข่าย โดยมีจุดมุ่งหมายเปิดเวทีให้ผู้นำ ขบวนการสหกรณ์(ดังในภาพ)ได้มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองซึ่งกันและกันเพื่อประโยชน์สำหรับการนำไปสู่ การปฏิบัติที่ดีในการพัฒนาสหกรณ์ต่อไป

ดร.ปรีชา สิทธิกรณไกร
อาจารย์ประจำภาควิชาสหกรณ์

อ.วรเทพ ไททยาวิโรจน์
ผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันฯ

พลโท ดร.วีระ วงศ์สวรรค์
ประธานชสอ.

คุณศิริชัย ออสุวรรณ
ประธานชสท.

คุณสุภาพ จันทรภิรมย์
ประธานชสค.

คุณวินัย เมฆคำ
ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาเกษตรกร
รุ่นใหม่และยุวเกษตรกร

อ.วรเทพ ไททยาวิโรจน์

(ผู้ดำเนินการเสวนา)

สำหรับในเวทีภาคบ่ายมีเรื่องน่าสนใจมากที่จะเป็นประโยชน์ต่อท่านโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นเสนอว่าสหกรณ์แบบใดเป็นสหกรณ์ที่ดีและสหกรณ์แบบใดเป็นสหกรณ์ที่ไม่ดี ดูได้อย่างไร ดูที่สมาชิก ผลผลิต สินทรัพย์ ซึ่งมีการวัดอย่างไร ประเด็นที่หลายฝ่ายหลายท่านติดใจกันมาตลอด ทางสถาบันฯได้นำประเด็นนี้มานำเสนอและเชิญ

นักวิชาการมาร่วมในเวทีว่า ในมุมมองของแต่ละท่านมีความคิดเห็นอย่างไร อะไรบ้างที่จะเป็นตัวชี้วัดว่าสิ่งนี้ดี สิ่งนี้ไม่ดี สิ่งนี้เด่น สิ่งนี้ด้อย ดูกันตรงไหน และข้อสำคัญท่านจะได้รับแนวคิดมุมมองต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้เป็นการปรับปรุงคุณภาพ เสริมแนวคิดและแนวทางปฏิบัติในสหกรณ์ของท่านต่อไป ลำดับแรกเรียนเชิญ ดร.ปรีชา สิทธิกรณไกร ได้นำเสนอมุมมองของท่าน

ดร.ปรีชา สิทธิกรณไกร:

หากมองในมุมวิชาการของตนมองว่า ณ ปัจจุบัน เครื่องมือที่ใช้ในการชี้วัดเป็นเครื่องมือที่จะวัดตัวองค์กรสหกรณ์ แต่ยังคงขาดกลุ่มตัวชี้วัดบางกลุ่มที่มีความสำคัญและมีความจำเป็น ทั้งนี้เพราะจุดหมายของสหกรณ์มี 2 เรื่อง คือทางเศรษฐกิจและทางสังคม

ในอดีตคนเปรียบเทียบสหกรณ์เหมือนต้นสน 2 ต้นหรือสนคู่ สนต้นนี้เจริญ

เติบโตดำรงจุดมุ่งหมายทางเศรษฐกิจเพื่อให้มวลสมาชิกมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้น ปรมาจารย์ทางสหกรณ์ใช้คำว่าเพื่อการกินคืออยู่ที่จริงแล้วตัวชี้วัดการกินดี อยู่ที่ อาจจะวัดยาก อย่างน้อยฐานะทางเศรษฐกิจและการเข้าถึงโอกาสที่มวลสมาชิกเป็นเจ้าของ เป็นผู้ให้บริการ และเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์จากการบริการขององค์กรสหกรณ์นั้นเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ ดังนั้นจะบอกได้ว่าองค์กรสหกรณ์เป็นบริบทขององค์กรที่เรียกว่า การลดความเหลื่อมล้ำ การกระจายความมั่งคั่งในแต่ละประเทศใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือในการที่เป็นกลไกในระบบเศรษฐกิจทำให้คนธรรมดามีโอกาสเป็นเจ้าขององค์กรเพื่อแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจได้

สำหรับวัตถุประสงค์ในเชิงสังคมมุ่งไปที่ การทำให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกดีขึ้น การให้ความเข้มแข็งแก่เกษตรกรและประชาชนธรรมดา และในเรื่องอื่นๆไม่ว่าจะเป็นความรู้หรือแม้กระทั่งสวัสดิการที่เหมาะสม

ดังนั้นเมื่อมีวัตถุประสงค์หลัก ๆ 2 เรื่อง ตัวชี้วัดกลุ่มแรก ส่วนใหญ่วัดที่สหกรณ์ประเมินที่สหกรณ์ ตัวชี้วัดความสามารถทำกำไรในตัวสหกรณ์ เช่น ROE ROA ตัวชี้วัดเหล่านี้ถูกตั้งเป็นตัวชี้วัด แต่ความเหมาะสมเกิดขึ้นหรือไม่ เพราะองค์กรสหกรณ์ไม่ใช่องค์กรที่แสวงหากำไรสูงสุด แต่เป็นองค์กรที่ต้องมีประสิทธิภาพในการทำกำไรอย่างเหมาะสม

องค์กรสหกรณ์ตั้งแต่เดิมจะไม่ต้องการใช้คำศัพท์ในสมัยเดิม เช่น คำว่าการกินแรง คนชั้นที่ได้เปรียบ คนชั้นที่เสียเปรียบ (exploitation) แต่ปัจจุบันองค์กรสหกรณ์มีวัตถุประสงค์ที่มีความเหมาะสมสังเกตได้จากกำไร เช่น สินเชื่อสหกรณ์เป็นเชิงสวัสดิการและมีความเหมาะสม อัตราการคิดดอกเบี้ยสหกรณ์ไม่ได้คิดอย่างมหาโหด ถ้าเกิดคิดดอกเบี้ยมหาโหดจะสังเกตว่าสหกรณ์มีกำไรสูงมากซึ่งไม่ได้หมายความว่าสหกรณ์นั้นดีหรือประสบความสำเร็จ จึงไม่สามารถชี้วัดทางเดียวได้ จึงทำให้มีเรื่องของอัตราความเหมาะสม ดังนั้นการใช้ประสิทธิภาพความสามารถในการทำกำไรจะต้องมีเกณฑ์อย่างเหมาะสมหรือประสิทธิภาพในการ

บริหารจัดการ แม้กระทั่งเรื่องของสหกรณ์ ต้องมีการชี้วัดองค์กร เช่น เรื่องธรรมาภิบาล ค่านิยมสหกรณ์หรือคุณค่าสหกรณ์ที่เรียกว่าการเปิดเผยหรือความโปร่งใส เพื่อคุ้มครองมวลสมาชิก ซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ได้ฝากผีฝากไข้ ฝากเงินออมให้กับองค์กรสหกรณ์ที่สมาชิกมีความเชื่อมั่น แต่อันดับต้องมีการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพเกี่ยวกับเรื่องการบริหารความเสี่ยง เรื่องธรรมาภิบาล ระบบการควบคุมภายใน ทั้งหมดนี้เป็นตัวชี้วัดที่มุ่งไปสู่ตัวองค์กรสหกรณ์เป็นหลัก ทั้งนี้ยังมีตัวชี้วัดที่ยังขาดไปหลายส่วน ตนขอเรียกตัวชี้วัดส่วนนี้ว่าเป็นตัวชี้วัดความดีและความมีประโยชน์ของสหกรณ์ ส่วนใหญ่จะอยู่ในส่วนเศรษฐกิจและสังคม หลายสหกรณ์พบว่าสามารถที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างโอกาสในการสร้างอาชีพให้กับสมาชิกโดยไม่ได้คำนึงถึงกำไร เช่น

สหกรณ์ภาคการเกษตร ทำให้เกษตรกรมีทางเลือกที่ดี สิ่งนี้เป็นสิ่งที่มีประโยชน์ของสหกรณ์ ส่วนความดีที่สหกรณ์จะเดินด้วยความเหมาะสมที่ตนบอกตั้งแต่ต้น คือกำไรของสหกรณ์ต้องเป็นกำไรที่เหมาะสมเป็นกำไรที่ไม่ชอบเรื่องของการเอารัดเอาเปรียบ ดังนั้นเป็นอะไรที่เราต้องบอกให้ครบ บอกให้หมด บอกความจริงทุกเรื่อง จะต่างกับองค์กรทั่วไปที่บอกไม่หมด บอกบางส่วน ไม่บอกข้อเท็จจริงหลายส่วน เช่น ดอกเบี้ย 0% แท้ที่จริงไม่เป็นศูนย์เปอร์เซ็นต์ ค่าธรรมเนียมฟรีแต่แท้ที่จริงแล้วไม่ได้คิดรายครั้งแต่คิดแบบเหมาจ่าย เราจะพบว่าระบบสหกรณ์จะต้องเป็นข้อเท็จจริงที่มีธรรมาภิบาล และมีความโปร่งใสในตัวเอง เพียงแต่ว่าความสามารถในเรื่องการควบคุมภายในองค์กรต้องให้เป็นระบบคุ้มครองกับประชาชนมากขึ้น ดังนั้นถ้าพูดถึงเรื่องสินเชื่อ

โอกาสในเรื่องสินเชื่อ ถ้าเป็นองค์กรธุรกิจสินเชื่อเป็นตัวทำกำไร แต่ในระบบสหกรณ์คำว่าสินเชื่อคือ สินเชื่อเชิงสวัสดิการ สินเชื่อเหล่านี้ไม่ได้มองสมาชิกผู้กู้เป็นลูกค้าที่จะต้องเอากำไรอย่างมหาศาล ดังนั้นสหกรณ์จะควบคุมอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมเข้ามาเกี่ยวข้อง และอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจะมีการคืนให้ตามสัดส่วนที่สมาชิกทำธุรกิจกับสหกรณ์ ลักษณะดังกล่าว ผู้ใดก็ตาม ชุมชนใดก็ตาม ที่มีโอกาสเข้าถึงสินเชื่อของสหกรณ์ จะมีทางเลือกการเข้าถึงสินเชื่อ นั่นคือที่มาว่าทำไมสมัยก่อน สหกรณ์ประเภทการเงิน เช่น สหกรณ์เครดิต ตั้งชื่อว่า Credit Cooperative เป็นสหกรณ์ที่สร้างเครดิตให้กับคนธรรมดา ซึ่งสถาบันการเงินอื่นไม่สามารถให้ได้ เพราะมีกฎเกณฑ์ กติกา ระบบสหกรณ์คิดมาตรฐานตามแบบสหกรณ์ซึ่งมีความเป็นเจ้าขององค์กรเข้ามาเกี่ยวข้อง

แล้วใช้ระบบสร้างเครดิตในการการันตีซึ่งกันและกัน จะสังเกตได้จากในสัญญาเงินกู้สามัญจะใช้มวลสมาชิกด้วยกันค้ำประกัน และโอกาสเข้าถึงสินเชื่อมีลักษณะเฉพาะตัว นอกจากนี้สังเกตสหกรณ์การเงินในปัจจุบัน เช่น สหกรณ์ออมทรัพย์ในระบบราชการและรัฐวิสาหกิจค่อนข้างชัดเจน และเริ่มขยายตัวไปยังสถานประกอบการภาคเอกชน ซึ่งยังมีช่องว่างจำนวนมากที่สถานประกอบการจะสร้างทางเลือกการเข้าถึงสินเชื่ออย่างเหมาะสมให้กับผู้คน ดังนั้น ดัชนีที่มีประโยชน์วัดได้จากระบบสวัสดิการที่จัดขึ้นของสหกรณ์ ซึ่งส่วนใหญ่นำไปจัดสรรผลกำไร ยกเว้นบางสหกรณ์ส่วนหนึ่งนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน แต่สหกรณ์ส่วนใหญ่จัดสรรกำไรสร้างเป็นกองทุนต่าง ๆ แล้วนำไปจัดสวัสดิการในหลายรูปแบบ บางคนบอกว่า เป็นสวัสดิการเริ่มตั้งแต่เกิดจนถึงเสียชีวิต

ตามรูปแบบกำไรที่เหมาะสม ถ้าเป็นรูปแบบนี้แสดงว่าสหกรณ์มีการดำเนินงานอย่างเหมาะสม

ส่วนภาคความเข้มแข็งต้องทำให้คนรู้ เข้าใจ ในอดีตสหกรณ์แห่งแรกของโลกคือสหกรณ์รอกเซลจะมีช่วงเวลาให้ความรู้แก่สมาชิก ความเข้าใจที่จะดำรงอยู่ในระบบเศรษฐกิจที่ผิดเคือง ผู้ที่มีความรู้จะมีการแนะนำเพื่อน รูปแบบนี้เป็นการสร้างความเข้มแข็งกับวิถีชีวิตคน ทำให้เกิดจุดมุ่งหมายหลักทางเศรษฐกิจ คือทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น จุดมุ่งหมายหลักทางสังคมคือทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น แต่ยังมีสหกรณ์บางแห่งอาจจะลืมนัดจุดมุ่งหมายทางสังคมโดยให้ความสำคัญกับธุรกิจเป็นหลัก ทำให้ความดีของสหกรณ์ลดลงไปบ้างและหากมองสหกรณ์ ส่วนใหญ่ยังคงดำรงวัตถุประสงค์ทั้งเศรษฐกิจและสังคมอยู่ ดังนั้นสหกรณ์โดย

ภาพรวมแล้วส่วนใหญ่เป็นองค์กรที่มีความดีและมีประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับมวลสมาชิก ชุมชน สังคม และประเทศชาตินั่นเอง

อ.วราเทพ ไวกยาริโรจน์ จากที่ท่าน ดร.ปรีชา สิทธิกรณไกร ได้กล่าวถึงในเรื่องของสหกรณ์เปรียบเสมือนกับเป็นต้นสนคู่ในต้นสนต้นแรกหรือด้านหนึ่งนั้นเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมคือ การกระจายรายได้ การกระจายความกินดีอยู่ดี อีกด้านหนึ่งเป็นการทำให้องค์กรอยู่ได้และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของสมาชิกที่มีอยู่ในสหกรณ์ รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้มแข็งให้กับการดำรงชีวิตของสมาชิกด้วย

สำหรับในเรื่องของตัวชี้วัดความสามารถวัดได้หลายตัว เช่น Return on Equity (ROE) Return on Asset (ROA) เป็นต้น อย่างไรก็ตามให้คำนึงถึงในเรื่องการบริหารความเสี่ยงเป็นหลัก ไม่เอากำไรเป็น

ตัวตั้งสูงสุด แต่ต้องทำอะไรเพื่อนำมาสร้าง ความเข้มแข็ง และจัดสรรเป็นสวัสดิการแก่ สมาชิกอย่างเหมาะสม

สิ่งสำคัญที่สหกรณ์มีความแตกต่าง กับองค์กรอื่น คือเรื่องธรรมาภิบาล สหกรณ์ ไม่มีระบบการคิดดอกเบี้ยแบบมหาโหด ที่ เรียกว่าดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคาร (Roll shark) ซึ่งเป็นตัวเด่นของสหกรณ์ อาจมีบ้างบาง สหกรณ์ที่ออกนอกกลุ่มนอกทางแต่เป็นส่วน น้อย สหกรณ์ของเรายังคงเป็นสหกรณ์ที่ มีคุณภาพและยังรักษาวิธีการในการบำรุง ดูแลสมาชิกให้เป็นประโยชน์

ต่อไปขอเรียนเชิญคุณวินัย เมฆ ดำ ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ และยูวเกษตรกร เราจะพบอยู่เสมอ ว่าการทำกินของประชาชนมีปัญหา เพราะ ฉะนั้นต้องหาทางจัดสรรที่ทำกินให้กับผู้ ที่ขาดแคลนที่ดิน การดำเนินงานดังกล่าวมี อะไรที่เป็นตัวชี้วัดที่จะบอกว่าสิ่งนั้นดีแล้ว ถูกต้องแล้ว

คุณวินัย เมฆดำ จริงๆ แล้วตนอยู่นอกโครงการ ด้วยเป็นเจ้าของที่ส่งเสริม และทำงานกับเกษตรกรทั้งรักและชอบกับ ระบบสหกรณ์ ตนมีความกังวลหลายเรื่อง ที่เราบอกว่าระบบสหกรณ์ดีหรือไม่ ตนขอ สะท้อนจากการที่ได้สัมผัสและทำงานเชิง พื้นที่ ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาได้เข้ามามีส่วนร่วม กับทางสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้เห็นคุณค่า ระบบการจัดการสหกรณ์ที่สามารถเชื่อมโยง ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจริง ๆ ในส่วนส.ป.ก.ไม่ได้ มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงกับสถาบัน วิชาการด้านสหกรณ์เพื่อหาทางออก แต่เป็น หน่วยงานเดียวที่มีกฎหมายคุ้มครองในเรื่อง การจัดที่ดิน แล้วให้เฉพาะสิทธิ กรรมสิทธิ์ ยังเป็นของ ส.ป.ก. นั่นเป็นภาระผูกพันที่ จะทำอย่างไรให้เกษตรกรสามารถอยู่ได้ กับที่ดินของ ส.ป.ก. ได้อย่างยั่งยืน ปัจจุบัน จะเห็นข่าวค่อนข้างมากในเรื่องที่ดินของ ส.ป.ก. อนาคตจะเป็นอย่างไร กฎหมาย

มาตรา 44 เกิดขึ้นมาเพราะอะไร เมื่อช่วง เข้าวิทยากรได้กล่าวว่าการจัดสรรที่ดินภายใต้ มาตรา 44 ต้องจัดแบบใด หน่วยงานส.ป.ก. พยายามออกกระบวนการ กฎ กติกา เพื่อให้เกษตรกรสามารถดำรงอยู่ได้ในพื้นที่ที่ เราจัดให้ แต่แน่นอนตัวชี้วัดในมุมมองของ ตน ไม่ได้วัดที่ตัวสหกรณ์ อย่างไรก็ตามแต่ ตัวสถาบันยังมีความสำคัญ สุดท้ายต้องไปดู ที่ตัวสมาชิกที่จะสามารถคุ้มครองที่ดินของ ส.ป.ก. ได้หรือไม่

ตนขอสะท้อนในส่วน ของ ส.ป.ก. เนื่องจากเป็นคนอยู่ในวงการและมี บทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบ ณ ปัจจุบัน ที่ดินส.ป.ก.มีประมาณ 37 ล้านไร่ กลุ่ม เป้าหมาย 2.4 ล้านครอบครัว มีสหกรณ์ การเกษตรในเขตปฏิรูปที่ดินประมาณ 150 กว่าสหกรณ์ ถ้าประเมินตัวชี้วัด หากวัดที่ ตัวสหกรณ์ตนไม่แน่ใจว่าวัดได้หรือไม่ ถ้า วัดที่ตัวสมาชิกยิ่งยาก เนื่องจากเกิดการ เปลี่ยนมือเปลี่ยนสิทธิที่มีนายทุนเข้าไป เกี่ยวข้องแทน สิ่งนี้ตนคิดว่าเป็นตัวชี้วัดของ สหกรณ์นั่นเอง

สำหรับบทบาทหน้าที่ของเจ้า หน้าที่ส.ป.ก.อีกอันหนึ่งคือการปล่อยสิน เชื้อแก่เกษตรกร ซึ่งทางส.ป.ก. มีสินเชื่อ กองทุนปฏิรูปที่ดินที่จะต้องปล่อยให้กับ กลุ่มสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดินภายใต้แผน งานและโครงการที่วิเคราะห์อย่างตลกผลึก แต่สุดท้ายถูกนโยบายกำกับ เช่น ปีนี้ต้อง ปล่อยให้ได้ 100 ล้านบาท หรือ 500 ล้าน บาท คำถามว่าเจ้าหน้าที่จะทำอย่างไรใน เมื่อมีตัวชี้วัดกำกับไว้ เจ้าหน้าที่ต้องบังคับ ให้สหกรณ์เขียนโครงการเพื่อจะขอเงินกู้ คือตัวชี้วัดที่หนึ่ง ตัวชี้วัดที่สอง การเก็บเงิน กู้ เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของเจ้าหน้าที่ ถ้า มว่าจริง ๆ ใช่หรือไม่ ตนขอไม่ตอบแต่เห็นได้ อย่างชัดเจน ซึ่งสะท้อนปัญหาดังกล่าวได้ว่า ตกกลางสหกรณ์จะเดินกันอย่างไร

เรื่องที่วิทยากรกล่าวในช่วงเช้าที่ สำคัญอีกเรื่อง คือช่องว่างและนโยบายที่จะ

ไปสู่เกษตรกร มีความเป็นไปได้ถ้าไม่มีเจ้า หน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบ หลายเรื่องเจ้าหน้าที่ ไม่สามารถแปลงสาร แปลงนโยบายเข้าสู่การ ปฏิบัติได้ บางเรื่องเกิดจากนโยบาย ระยะ เวลากำกับ ตนได้เคยกล่าวหลายครั้งในหลาย เวทีว่าการเร่งรัดการใช้เงิน บางเรื่องเร่งรัด ได้ บางเรื่องไม่จำเป็นต้องเร่ง โดยเฉพาะ กระบวนการถ่ายทอดชุดความรู้ไปสู่พื้นที่ ไตรมาสแรกต้องดำเนินการให้เสร็จโดยใช้ เงินทั้ง 100 % ถ้ามว่าเกษตรกรได้อะไรจาก ไตรมาสแรกหรือไม่ พอถึงไตรมาส 2 และ 3 ไม่สามารถดำเนินการต่อได้เนื่องจากเงิน ถูกใช้ไปแล้ว

สิ่งที่ตัวโครงการหรือจากการทำงาน มีความกังวลเป็นอย่างมาก ข้อค้นพบจากทาง ผู้บริหารมองว่าถ้าเป็นอย่างนี้แล้วกระบวนการ จัดการที่จะนำความรู้มาสู่เกษตรกรจริงๆ ควรจะมีอะไรบ้าง ที่จะเป็นเครื่องมือหรือกลไก ซึ่งจากการทำวิจัยร่วมกับสถาบันวิชาการด้าน สหกรณ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ภายใต้ ความร่วมมือ ทำให้ได้เห็นว่าตัวชุดความรู้ที่ สถาบันฯทำมา ไม่ว่าจะเป็นชุดความรู้การ ขับเคลื่อนการพัฒนาการสหกรณ์และการ ค่าที่เป็นธรรมและอื่น ๆ อีกหลายเรื่องใน ตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่ผ่านมา ตนได้เข้า มาศึกษาเริ่มเห็นคุณค่าของสหกรณ์ จริงๆ ตัวสหกรณ์ตนมองว่าไม่จำเป็นต้องจัดตั้ง เป็นสหกรณ์ เพราะกฎหมายอยากมาก จาก ที่ตนได้ทำโครงการเกษตรกรรุ่นใหม่ทั้งหมด 13 รุ่น จำนวน 1,000 กว่าคน ไม่สามารถ ตั้งสหกรณ์ได้ ซึ่งความเป็นจริงแล้วอยาก จัดตั้งสหกรณ์ แต่ขบวนการสหกรณ์มีข้อ จำกัด ต้องรวมคนตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป การ รวมกลุ่มเกษตรกรคิดร่วมกันเป็นสิ่งที่ยาก มาก แต่เป็นภารกิจหนึ่งที่จะทำให้การขับ เคลื่อนให้สำเร็จ ถ้าวัดที่การจัดตั้งนั้นตน คิดว่าไม่มีปัญหา แต่ถ้าวัดความสำเร็จของ คนที่เป็นสมาชิกนั้นยาก

การทำวิจัยร่วมกับสถาบันวิชาการ ด้านสหกรณ์ ภายใต้ความร่วมมือนั้น ทาง

ส.ป.ก.ได้ชุดความรู้ ชุดหนึ่งที่น่าสนใจ คือ ถ้าจะทำสหกรณ์ในเขตปฏิรูปที่ดินให้เจริญเติบโต มั่งคั่งต้องพัฒนาที่ตัวเจ้าหน้าที่ก่อน ถ้าเจ้าหน้าที่ไม่มีความสามารถตัวนโยบายลงไปจะมีปัญหา นอกจากนั้นแล้วการเร่งรัดเวลาและเงินเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญเช่นกัน ดังนั้นต้องมีการพัฒนา smart officer จากที่ทำมาตลอด 1 ปี ได้เริ่มเห็นตัวหลักสูตร กระบวนการทำงาน เป็นตัวชี้วัดหน่วยงานของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และจากการที่เจ้าหน้าที่ส.ป.ก.ได้ดำเนินการระยะเวลาหนึ่งแต่สุดท้ายยังไม่บรรลุเป้าหมายถึงแม้จะมี smart officers ก็ตาม เนื่องจากตัวเจ้าหน้าที่ยังทำงานไม่ได้ เมื่อไม่เห็นตัวแบบในเชิงพื้นที่ เราจึงต้องกำหนดเป้าหมายว่ายังไม่ต้องตั้งสหกรณ์แต่ใช้รูปแบบกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาอย่างครบกระบวนการตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ

วันนี้ทำให้เกิด สจล.โมเดล ที่เห็นภาพชัดว่า การพัฒนาจริงๆ ตัวเจ้าหน้าที่ต้องเข้าใจตั้งแต่คิด วิเคราะห์ วางแผน และจัดการ

จากการที่ ส.ป.ก.มีการแก้กฎหมายมาตรา 44 ซึ่งปกติ ส.ป.ก.ไม่เคยจัดที่ดินในรูปแบบสหกรณ์ เมื่อมีการแก้กฎหมายสามารถจัดที่ดินให้กับสหกรณ์ได้ ตนมีความกังวลว่าถ้าสหกรณ์ไม่ได้เกิดจากจิตวิญญาณของสมาชิกอย่างแท้จริง แต่เกิดจากความอยากได้ที่ดินเป็นเรื่องใหญ่ จากที่วิทยากรเสวนาช่วงเช้าได้กล่าวถึงการส่งเสริมสหกรณ์ไม่ใช่เรื่องง่าย ถ้ามีเป้าหมายที่อยากได้ที่ดินไม่ได้อยากได้อาชีพ ตนเคยพูดกับเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ออมทรัพย์ส.ป.ก.ว่า ถ้าสหกรณ์ออมทรัพย์ไม่มีแล้วแสดงว่าสมาชิกเจริญแล้ว เพราะว่าสมาชิกไม่ต้องกู้สหกรณ์ไม่จำเป็นต้องพึ่งสหกรณ์ เชื่อหรือไม่ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์ทุกที่ ผู้ที่ใช้บริการ

สหกรณ์ออมทรัพย์ไม่ใช่คนกู้ แต่เป็นผู้เอาเงินไปฝากแล้วได้เงินปันผล

จริง ๆ ตนขอขอบคุณสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ จากหัวข้อเวทีเสวนาช่วงเช้า “เดินเครื่องยุทธศาสตร์สู่การปฏิรูปสหกรณ์ไทยในศตวรรษที่สอง” ตรงกับสิ่งที่ได้ทำมาตลอดระยะเวลา 3 ปี ที่ผ่านมา ซึ่งวิทยากรช่วงเช้าได้กล่าวว่า กระทรวงเกษตรฯสามารถขับเคลื่อนงานให้เป็นรูปธรรมได้ หลังจากได้ทำงานช่วงหนึ่ง ทางผู้บริหารได้เห็นงานที่สถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ และสกว.ที่ได้ให้ทุนสนับสนุน วันนี้ไม่เพียงพอหากทำแค่กระบวนการต้นน้ำ กลางน้ำไม่สำเร็จ ถ้าผลิตได้ขายไม่เป็นก็จบ แต่ชายที่ไหนเป็นเรื่องที่เราต้องวางแผน และได้ข้อค้นพบว่าหากจะทำงานด้านการพัฒนาด้านการสหกรณ์ ตัวชี้วัดที่ดีที่สุดคือตัวสมาชิก หากเป็นส่วนของส.ป.ก.

เมื่อไหร่ที่เกษตรกรไม่ขายที่ดิน มีความยั่งยืน
ในที่ดินของส.ป.ก. มีรายได้ มีความพอเพียง
มีเรื่องของคุณธรรม มีเรื่องธุรกิจฐานสังคม
ที่ไม่เอาเปรียบซึ่งกันและกัน ตนถือว่างาน
สหกรณ์เป็นไปได้

อ.วราเทพ วัฒนาวิโรจน์ จากที่
คุณวินัย เมฆดำ ได้กล่าวถึง สิ่งสำคัญที่
สุดของส.ป.ก.คือไม่ใช่ทำเรื่องของสหกรณ์
และไม่ได้มีหน้าที่ในการจัดตั้งสหกรณ์ แต่
เห็นประโยชน์ในการที่จะมีสหกรณ์ช่วยให้
มีการทำงานร่วมกันที่ดี แรก ๆ พยายามที่
จะให้มีการจัดตั้งสหกรณ์ แต่ดูรวม ๆ แล้ว
เป็นไปด้วยความลำบาก อย่างไรก็ตามได้
พยายามที่จะให้ตัวชี้วัดต่าง ๆ เกิดขึ้นเพื่อ
ที่จะทำให้เกิดความต้องการในการที่จะรวม
ตัวกันทำประโยชน์ร่วมกัน

สำหรับตัวชี้วัดคืออะไร เป็นสิ่ง
สำคัญที่สุดที่เกิดความสำเร็จในการที่จะทำ
เงินได้ และที่สำคัญต้องมีบุคลากร smart
officer ในการที่จะทำให้งานเดินไปได้
อย่างมีประสิทธิภาพ สิ่งที่ต้องดำเนินการใน
ขณะนี้คือพยายามทำให้คนที่ไปใช้ที่ดินใน
กรรมสิทธิ์ของส.ป.ก. ต้องทำให้ที่ดินเกิด
ประโยชน์สูงสุด รวมทั้งมีการฝึกอบรม ให้
ความรู้ เพื่อที่จะให้ผู้ที่ได้ที่ดินไปใช้ประโยชน์
จริงๆ และไม่ได้ไปขายต่อหรือทำผล
ประโยชน์อย่างอื่น นอกจากนี้ได้อบรมในเรื่อง
คุณธรรม ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เอา
รัดเอาเปรียบ ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
สิ่งนี้เป็นสิ่งที่ทาง ส.ป.ก.จะจัดทำขึ้นในส่วน
ที่เกี่ยวกับสมาชิกของส.ป.ก.

ในลำดับต่อไปขอเรียนเชิญประธาน
กรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย จำกัด คุณศิริชัย ออสุวรรณ
มีความคิดเห็นอย่างไร

คุณศิริชัย ออสุวรรณ สำหรับตัวชี้
วัดความสำเร็จของสหกรณ์อะไรที่ใช้ อะไร
ที่ไม่ใช่เป็นประเด็นที่น่าสนใจมากที่มีการ
กล่าวถึง สหกรณ์แบบใดที่ใช้ สหกรณ์แบบ
ใดที่ไม่ใช่ ในปัจจุบันเราสามารถหาข้อมูล

สหกรณ์ได้มากขึ้นจากสื่อต่าง ๆ (social
media) ทำให้เรามีข้อมูลข่าวสาร ความรู้
ความเข้าใจและนำมาปฏิบัติ แก๊ซ หรือมาสร
ร่างภูมิคุ้มกันให้กับสหกรณ์ และเริ่มมีคำพูด
ว่า “สหกรณ์แท้” และ “สหกรณ์เทียม”

สาเหตุสำคัญที่เกิดสหกรณ์ในโลก
มี 2 ประการ คือ

1. เกิดจากการถูกเอาเปรียบ
2. เกิดจากการขาดแหล่งเงินทุน

หลังจากที่มีการพัฒนาสหกรณ์ขึ้น
มากำกับแล้ว จะเห็นว่าสหกรณ์มีวิวัฒนาการ
ในประเภทต่าง ๆ มากขึ้น เช่น สหกรณ์ออม
ทรัพย์ที่เรามองเห็นภาพชัดในเรื่องเงินลงทุน
ดอกเบียดำ แต่ยังสามารถสร้างกำไรจาก
การดำเนินงานเป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้
ธนาคารพาณิชย์สนใจ ถ้าหากไม่มีสหกรณ์
ออมทรัพย์ กำไรส่วนเกินนี้ต้องเป็นของ
ธนาคารอย่างแน่นอน และเมื่อมองในแง่
เงินฝากทำให้สมาชิกสหกรณ์มีรายได้ที่สูง
ขึ้นและมั่นคง นอกจากนี้ต้องให้ความรู้ใน
เรื่องวินัยทางการเงินด้วย ซึ่งผู้ได้รับรางวัล
ส่วนมากเป็นผู้ที่ให้ความสำคัญในเรื่องของ
วินัยทางการเงินควบคู่กับเรื่องสหกรณ์ภาค
การเงินด้วย

ส่วนสหกรณ์การเกษตรหลาย ๆ
แห่งมีทุนดำเนินงานค่อนข้างน้อย เพราะ
สหกรณ์การเกษตรต้องเริ่มจากคนยาก
คนจน เป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ ที่มีการรวม
ทุน มีทุนน้อย ต้องใช้เวลาหลายสิบปีกว่าที่
สหกรณ์จะเริ่มมีกำไร มีเงินทุนสะสมที่เก็บ
ไว้ในสหกรณ์เอง เพราะฉะนั้นการโตอย่าง
ช้า ๆ ตนมองว่าเป็นเรื่องที่ทำแบบถูกต้อง
สหกรณ์ไม่ควรทำอะไรที่เกินกำลัง แต่อย่าง
น้อยสหกรณ์สามารถดูแลสมาชิกให้ประโยชน์
เกิดแก่สมาชิก สามารถต่อรองหรือลดการ
เอาเปรียบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องตาชั่งต้องเป็น
เส้นตรง ไม่หลอกหลวง จริง ๆ แล้วการเกิด
สหกรณ์รอชเดลแห่งแรกของโลก เกิดจาก
การโกงน้ำหนักของตราซัง จะเห็นได้จาก
สัญลักษณ์ในสหกรณ์รอชเดลจะมีการโชว์

ตราซังที่อยู่บนโต๊ะ ฉะนั้นเรื่องการถูกเอา
เปรียบ เรื่องของการตัดเงินดอกเบียดำเป็น
ที่มาของสหกรณ์ สหกรณ์แต่ละประเภทมี
ความแตกต่างกันโดยเฉพาะภาคการเงิน
และภาคการเกษตร

ตนคิดว่าตัวชี้วัดของสหกรณ์อาจมี
ส่วนคล้ายกับในส่วนภาคราชการ กรมตรวจ
บัญชีสหกรณ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีการ
ตรวจงาน ตรวจชั้นสหกรณ์หรือมีการประเมิน
สหกรณ์ตามเกณฑ์ต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ตัวชี้
วัดด้านต่าง ๆ มีหลายด้าน เช่น ตัวชี้วัดด้าน
การทำกิจกรรมของสหกรณ์ การควบคุม
ภายในของสหกรณ์ การมีส่วนร่วมของ
สมาชิก และเรื่องธรรมาภิบาลของสหกรณ์
ที่มีการตรวจสอบให้คะแนนเป็นประจำทุก
ปี ตนเชื่อว่าเกณฑ์ตัวชี้วัดการประเมินของ
หน่วยงานรัฐค่อนข้างที่จะมีระดับและเป็น
มาตรฐานที่ถือว่าใช้ในการวางแผนในปีต่อ
ไปของสหกรณ์ต่าง ๆ ได้

นอกจากนั้นแล้ว หากมองผลการ
ดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในแต่ละ
ปีจะเห็นว่า ณ วันนี้ อยู่ในระดับที่น่าภูมิใจ
ระดับหนึ่งในเรื่องของการกำไรสุทธิ ซึ่งสหกรณ์
การเกษตรทั่วประเทศมีกำไรสุทธิอยู่ที่
ประมาณ 4,500 ล้านบาท ปีก่อน 5,000
ล้านบาท กำไรลดลงร้อยละ 10 เนื่องจาก
เกิดจากผลกระทบทางภาวะเศรษฐกิจ การ
ส่งออก ผน ภัยแล้ง ภัยธรรมชาติต่างๆ แต่
ถ้าหากมองสหกรณ์การเกษตรที่มีผลกำไร
ตั้งแต่ 10,000 บาทขึ้นไป มีประมาณร้อย
ละ 80 แสดงว่าอยู่ในเกณฑ์ที่น่าพอใจ แต่
ยังมีสหกรณ์ที่ขาดทุนสะสมอีกร้อยละ 20
ที่น่าเป็นห่วงพอสมควร สหกรณ์ที่มีกำไรเกิน
5 ล้านบาทอยู่ในภาคการเกษตรมีประมาณ
200 แห่ง สหกรณ์ออมทรัพย์มีประมาณ
600 กว่าแห่ง สหกรณ์กลุ่มนี้เป็นกลุ่มนำ
จะทำอย่างไรให้กลุ่มนำมาช่วยกลุ่มระดับ
กลางและกลุ่มระดับล่างได้ เป็นสิ่งที่ต้อง
คิดต่อไป ตนอยากบอกว่าเป็นตัวชี้วัดที่
ดำเนินการเป็นประจำทุกปีในส่วนราชการ

หากมองตัวชี้วัดที่สมาชิกสหกรณ์ ต้องการ อันไหนเป็นสิ่งที่ใช่ วัดได้จากความสุขของสมาชิก ตนได้มีโอกาสไปเยี่ยม สหกรณ์การเกษตรหลายแห่ง แต่ละแห่งที่ไปพยายามเก็บข้อมูล นำไปศึกษาความแตกต่างของสมาชิกสหกรณ์แต่ละแห่ง คุณภาพชีวิตของสมาชิกมีความแตกต่างกันอย่างไร และส่วนที่ประสบความสำเร็จและในส่วนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จมันขาดอะไรซึ่งสามารถมองได้หลายมุม หากมองเรื่องใหญ่ๆ มองได้ 4 เรื่อง คือ

• **เรื่องแรก มองเรื่ององค์ความรู้** สหกรณ์มีสมาชิกที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี สมาชิกมีความสุข ส่วนใหญ่สหกรณ์ให้ความสำคัญกับการให้องค์ความรู้กับสมาชิก รวมถึงเรื่องการใช้ เทคโนโลยี มีข้อมูลข่าวสาร มีการส่งเสริมด้านอาชีพให้กับสมาชิก ซึ่งสมาชิก

ของสหกรณ์ประเภทนี้จะมียังมีความรู้ในเรื่องการผลิตเหนือกว่าสหกรณ์อื่นๆ และไม่ทำพืชเชิงเดี่ยว คือไม่ได้ปลูกข้าวอย่างเดียว มีการปลูกพืชอื่นเสริม มีการปลูกพืชระยะสั้น เช่น ข้าวโพด ผัก พริก ถั่ว ถั่วฝักยาว มะเขือเทศ หัวไชเท้า เป็นการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรสูงมาก เกษตรกรบางคนได้เงินเป็นล้าน องค์ความรู้เหล่านี้เป็นความรู้ที่ผู้นำสหกรณ์หรือนักปราชญ์เกษตรมีอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นสหกรณ์เองต้องให้การสร้างวินัยทางการเงินด้วยการส่งเสริมการออม รู้จักคุณค่าการใช้เงิน เป็นเรื่องที่สหกรณ์ต้องลงลึกให้กับสมาชิก

• **เรื่องที่สอง มองเรื่องการบริหารจัดการสหกรณ์** ตนมองว่าสหกรณ์การเกษตรยังมีปัญหาอยู่ ตนอยากให้มีสถาบันดีๆ ฝึกอบรมให้ความรู้กับผู้นำสหกรณ์ คือสร้าง

ผู้นำสหกรณ์และฝ่ายการจัดการสหกรณ์ ตนคิดว่าในอนาคตประเทศไทยอยากให้มีมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัยด้านสหกรณ์ แม้กระทั่งในแต่ละชุมนุมสหกรณ์เริ่มมีการคิดเรื่องแบบนี้ นอกจากฝึกอบรมประจำปี หรืออาจมีการจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมขึ้นมาของตนเองได้ และมีการบริหารจัดการภาครัฐที่ต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องด้วย

• **เรื่องที่สาม มองเรื่องของการตลาด** เป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสุขของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรเป็นสหกรณ์ประเภทเดียวที่มีตลาดกลาง ตนเคยเสนอเรื่องตลาดกลางเพื่อการขายส่งสำหรับสหกรณ์การเกษตร เพื่อที่สามารถเชื่อมโยงการผลิตไปสู่ผู้บริโภค การผลิตต้องตอบสนองต่อผู้บริโภค ในขณะที่เดียวกันต้องให้ความสำคัญเป็นธรรมในเรื่องของราคา เมื่อมีตลาด

กลางทำให้งานสหกรณ์นั้นเกิดประโยชน์ ย้อนกลับไปยังสมาชิก ตอนนี้ได้ทำเรื่อง ช่องทางตลาดใหม่เป็นตลาดอิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) สามารถดาวน์โหลดได้ที่ เว็บไซต์ของชสท. เป็นโครงการที่ค่อนข้าง ภูมิใจที่ประสบผลสำเร็จ

• เรื่องสุดท้าย เรื่องจัดสวัสดิการ สมาชิก มุมมองที่สมาชิกมีการเปรียบเทียบกับสหกรณ์อื่นในเรื่องสวัสดิการมีความแตกต่างกัน บางแห่งทำเหมือนกัน บางแห่งมีความหลากหลาย มีความน่าสนใจ การทำงานของสหกรณ์อย่างกังวลเรื่องการจ่ายเงินเป็นสวัสดิการให้สมาชิก เพราะว่าเป้าหมายของเราเป็นตัวสมาชิก เพราะฉะนั้นเวลาที่มีกำไรควรจัดสรรกำไรสุทธิมุ่งเน้นไปที่การให้สวัสดิการสมาชิกมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การตั้งเงินกองทุนต่าง ๆ เป็นอำนาจของสหกรณ์สามารถทำได้โดยเฉพาะเงินกองทุนที่ทำในเรื่องสวัสดิการให้แก่สมาชิก รวมทั้งสวัสดิการของพนักงานด้วย ดังนั้นตนมองว่าเรื่องสวัสดิการเป็นจุดหนึ่งที่มีความสำคัญในการมองของสมาชิก การทำโครงการข้าวแกงสหกรณ์ งานละ 10 บาท คงง่ว่าทำทำไม ตนบอกว่าเป็นหน้าที่ของสหกรณ์ ในยุคข้าวยากมากแพง ค่าครองชีพกลางวันเป็นเรื่องที่สมาชิกทุกคนเจอหมด ถ้าหากสหกรณ์ทำโครงการสวัสดิการในเรื่องอาหารที่ต้องกินทุกวัน เป็นเรื่องที่สมาชิกทุกคนตอบรับและมีความพึงพอใจ ตอนนี้มืออยู่ 100 กว่าสาขา ตนรู้สึกได้ว่าสหกรณ์ ยิ้มแย้มแจ่มใส พนักงานได้รับประทานของถูก สมาชิกรู้สึกมีที่พึ่ง จากที่ได้มีการประเมินของสมาชิกจากตัวชี้วัด ทำอย่างไรให้สมาชิกมีความสุขกับสหกรณ์ จะเห็นได้ชัดเจนในช่วงการประชุมใหญ่ ดูจากรอยยิ้มของสมาชิก หากสมาชิกไม่สดใสแสดงว่าสหกรณ์ไม่สดใส ตัวชี้วัดที่ตนกล่าวถึงทั้งหมดนี้เป็นตัวชี้วัดที่ชสท. ทำอยู่ทั้งแง่มุมลายลักษณ์อักษรจากหน่วยงานราชการ และตัวชี้วัดในมุมมองของสมาชิกที่สมาชิก

ต้องการ

อ.วรเทพ ไวยาทยวิโรจน์ ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มีความเห็นว่า เรื่องของการดำเนินงานของสหกรณ์ทั้งสหกรณ์แท้และสหกรณ์เทียม ซึ่งในขณะนี้สหกรณ์บางแห่งได้กลายเป็นสหกรณ์เทียม ดังนั้นการจะดูเรื่องสหกรณ์ต้องเกิดจาก 2 อย่างคือ

1. เกิดจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ
2. การขาดแคลนเงินทุนที่จะนำเงินไปทำธุรกิจ

ปัญหาของสหกรณ์การเกษตร คือมีทุนดำเนินงานค่อนข้างน้อย ข้อเท็จจริงเราจะพบว่าสหกรณ์การเกษตรกับสหกรณ์ออมทรัพย์จะมีความแตกต่างกันเพราะว่าสหกรณ์ออมทรัพย์จะมีการเก็บเงินหุ้นทุกเดือน แต่สหกรณ์การเกษตรไม่มี เป็นข้อแตกต่างเรื่องทุนดำเนินงานอย่างชัดเจน ข้อสำคัญในการดำเนินการของสหกรณ์การเกษตรต้องการที่จะให้มีการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นในด้านธรรมาภิบาล ตัวชี้วัดเรื่องการกินดีอยู่ดีของสมาชิก ในเรื่องของการให้ความรู้ การวางแผน สิทธิประโยชน์ เป็นต้น ข้อสำคัญที่สุดในเรื่องของการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรน่าจะตรงที่ว่ายังมีจุดที่ขาดทุนอยู่มาก จำเป็นต้องหาทางปรับปรุงแก้ไข ต้องให้มีการเสริมสร้างองค์ความรู้ต่างๆ เทคโนโลยี ศูนย์ข้อมูลข่าวสาร การส่งเสริมอาชีพ โดยเฉพาะการปลูกพืช และอยากเห็นการเกิดของสถาบันให้ความรู้แก่ผู้คณะกรรมการ ผู้ปฏิบัติงานในสหกรณ์ จะเป็นสถาบันหรือมหาวิทยาลัยก็ได้แต่อยากให้เป็น learning organization ให้ได้

ข้อสำคัญจะต้องให้สมาชิกมีความกินดีอยู่ดีเป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ผู้บริโภคและผู้ผลิต ชสท. ได้ประสบความสำเร็จจากการเอาอิเล็กทรอนิกส์มาทำด้านการตลาด e-market สมกับยุคสมัยดิจิทัลที่มี กระทรวงดิจิทัลอย่างเป็นทางการ ดัง

นั้นการที่มี e-market ในส่วนของสหกรณ์ เป็นประโยชน์ค่อนข้างมาก นอกจากนี้พยายามทำให้มีสวัสดิการช่วยค่าครองชีพ เช่น โครงการข้าวแกงราคา 10 บาท

สำหรับตัวชี้วัดของสหกรณ์โดดเด่นดี ไม่ดี อย่างไร ดูได้จากเวลาประชุมใหญ่ หน้าตาของสมาชิกมีความรู้สึกอย่างไร หากเป็นหน้าตาเศร้า แสดงว่าสหกรณ์มีปัญหา ถ้าการประชุมนั้นมีบรรยากาศที่ดี สมาชิกหน้าตาแจ่มใส ยิ้มแย้ม มีเสียงหัวเราะ เป็นสิ่งที่บ่งบอกตัวชี้วัดที่สำเร็จ สหกรณ์นั้นบรรลุผลในการดำเนินงาน นี่เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนเห็นได้ง่ายจากสภาพที่ปรากฏให้ตามความเป็นจริง

ต่อไปเรียนเชิญคุณสุภาพ จันทร์ภิรมย์ ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ในส่วนเครดิตยูเนียนซึ่งเป็นสหกรณ์ชุมชน สถาบันการเงินของชุมชน เป็นประโยชน์ต่อชุมชน มีการดำเนินงานอย่างไร และมีตัวชี้วัดอย่างไร

คุณสุภาพ จันทร์ภิรมย์ จากประเด็นเสวนาตัวชี้วัดความสำเร็จสหกรณ์อะไรที่ใช่ อะไรที่ไม่ใช่ ตนขอเรียนว่าตนมีความรู้ในเรื่องสหกรณ์ไม่มากนัก แต่ที่ถูกเลือกเป็นประธาน ชสค. เนื่องจากเห็นความจริงใจต่อระบบสหกรณ์ ชสค. รู้สึกโชคดีที่มีคณะที่ปรึกษา 10 กว่าท่านคอยช่วยเหลือและให้คำปรึกษาด้วยดีตลอดมา จึงทำให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในสังคมได้อย่างเข้มแข็ง ถึงแม้จะเจอสถานการณ์ที่ทำให้ภาพลักษณ์ของเครดิตยูเนียนลดต่ำลงแต่สามารถฝ่าวิกฤติตรงนั้นได้

จากที่คุณศิริบุรณ์ ญัฐพันธ์ ได้กล่าวถึงว่าในสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไป ระบบการเงินใหม่ๆ เข้ามาแทนที่และขบวนการสหกรณ์จะมีที่ยืนได้ในสังคมหรือไม่อย่างไร คนจะหนีตามระบบใหม่และทิ้งระบบเดิมหรือไม่ ในส่วนตนจากที่ได้เข้ามาสัมผัสในสหกรณ์ ตนมั่นใจและเชื่อมั่นว่า

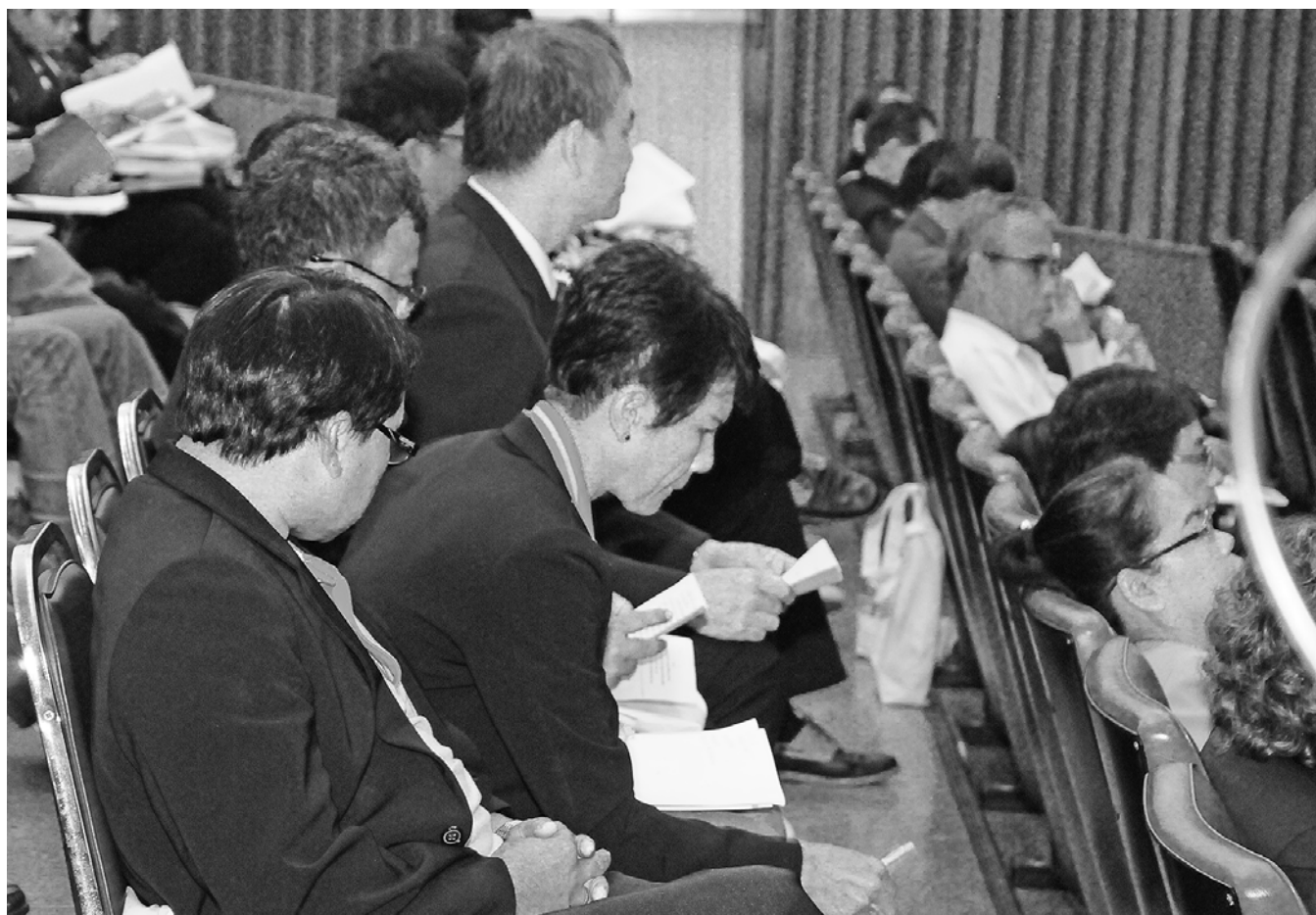

ระบบสหกรณ์จะยังอยู่ในสังคมไทยและจะเจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างมั่นคง ซึ่งดูได้จากในปัจจุบันวิทยาการมีความก้าวหน้า ระบบการเงินก้าวหน้าพัฒนาไปไกลมาก ประเทศใหญ่ ๆ ในโลกนี้เกิดวิกฤติทางการเงินเมื่อ 3-5 ปีที่แล้ว แม้แต่ในประเทศไทยที่มีวิกฤติทางการเงินเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2540-2542 สถาบันการเงินที่อยู่ได้ดีที่สุดคือ สหกรณ์ และธนาคารออมสินที่มีความมั่นคงและมีผลกระทบน้อยที่สุด เพราะฉะนั้นเมื่อระบบการเงินเดินไปถึงความสูงสุดของความเจริญก้าวหน้าทำให้ถึงทางตัน ในที่สุดจะกลับมาสู่วิถีเดิม คือ วิถีสหกรณ์ วิถีการพึ่งพาตนเอง ในระบบสหกรณ์เราจะก้าวไปได้อย่างรวดเร็วมากน้อยขนาดไหน อุปสรรคสำคัญคือระบบการเมืองที่เป็นตัวอุดร้งระบบสหกรณ์มากที่สุด จริงๆแล้วรัฐบาลที่มาจาก การเลือกตั้ง ถ้าต้องการส่งเสริมให้ผู้คนใน

สังคมไทยกว่า 60 ล้านคน สามารถพึ่งพาตนเองได้และแบ่งเบาภาระของรัฐได้ดีที่สุดคือ ระบบสหกรณ์ ถ้ารัฐเชื่อมั่นให้สหกรณ์ เครดิตยูเนียนพัฒนาคนในประเทศนี้ได้ เรามีกระบวนการสูตรสำเร็จในการพัฒนา มีวิธีการในการให้ความรู้ มีวิธีการในการให้การศึกษาคคนในระบบ สร้างวินัยทางการเงิน แต่ว่ารัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งไม่เห็นความสำคัญ เพราะว่าวิธีการนี้ช้าไม่ทันใจ ระบบการเงินต้องการกำหนดนโยบายในวันนี้เกิดผลสำเร็จในวันพรุ่งนี้ ทำให้เกิดเหตุต้องมีเงินกว่าหนึ่งแสนหกหมื่นล้านบาทลงไปในพื้นที่ทั่วประเทศให้คนได้จับต้องเงินและเกิดความศรัทธาต่อนโยบายของการเมือง ในที่สุดคนวิ่งทางการเมือง ตนได้มีโอกาสอยู่ในเวทีสมาชิกสภาจังหวัดตลอด 25 ปี ตนรู้ดีว่าเป็นอย่างไร ถามว่าเงินจำนวนดังกล่าววัดความสำเร็จได้หรือไม่ ความสำเร็จที่

วัดได้อันหนึ่งคือประชาชนมีหน้าที่คาดหวังและคอยรับเงิน รัฐมีหน้าที่ต้องให้อย่างเดียว ความพึ่งพาตนเองไม่มี จนถึงขณะนี้ยังไม่สามารถวัดความสำเร็จแท้จริงดังกล่าวได้ เพราะฉะนั้นอุปสรรคการพัฒนาสหกรณ์คือนโยบายของรัฐและระบบการศึกษา ถึงแม้ รศ.จุฑาทิพย์ ภัทราวาท จะมีผลงานวิจัยดีเด่นที่ชี้ว่าวิธีการที่ดีที่สุดที่สร้างความเข้มแข็งคือวิธีการสหกรณ์ ถ้าการเมืองไม่นำผลวิจัยนี้ไปใช้ต่อก็จบแค่ในมหาวิทยาลัย สิ่งหนึ่งที่ยากมีส่วนร่วม ทำให้ระบบสหกรณ์ 100 ปีมาแล้ว ความสำเร็จยังมีไม่มากตามที่เราคาดหวัง นี่คืออุปสรรค

ถ้าระบบสหกรณ์จะเปลี่ยนแปลง ตนอยากเรียกปฏิรูประบบสหกรณ์หรือปฏิวัติระบบสหกรณ์ ในโอกาสนี้ขบวนการสหกรณ์ทั้ง 7 ประเภท รวมทั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยจะต้องมีการปรับ

เปลี่ยนระบบทั้งหมดเพื่อที่จะก้าวไปสู่อีกก้าวหนึ่ง ต้องร่วมมือกันอย่างจริงจังจึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ตัวชีวิตที่ตนอยากซึ้งลงไปว่าในขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่เราเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ชีวิตความสำเร็จของสหกรณ์ทำอย่างไร

• ประการที่หนึ่ง **ดูจากรายงานผลการดำเนินงาน** ที่แสดงถึงผลการปฏิบัติงานในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ถ้าคณะกรรมการดำเนินงานสามารถเสนอผลการดำเนินงานเป็นที่พอใจต่อมวลสมาชิกของสหกรณ์ สิ่งนี้เป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่งที่ยืนยันความสำเร็จแต่ละสหกรณ์หรือชุมนุมเป็นเช่นไร อยู่ที่ผลประกอบการในแต่ละแห่ง

• ประการที่สอง **สหกรณ์มีความมั่นคงและปลอดภัย** คือ สมาชิกที่จะเอาเงินมาลงทุน มาฝาก รับสวัสดิการกับสหกรณ์มีความมั่นใจ เพราะสหกรณ์มีความมั่นคงเข้มแข็ง ปลอดภัยทำให้สมาชิกเชื่อได้ว่าสหกรณ์เป็นที่พึ่งอย่างแท้จริง

• ประการที่สาม **เรื่องความศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อมวลสมาชิกและต่อสาธารณชน** นั่นเป็นตัวชี้วัดตัวหนึ่งที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จในการบริหารจัดการต่อระบบสหกรณ์และสหกรณ์

• ประการที่สี่ **เรื่องระบบการควบคุมตรวจสอบภายใน** ที่จะทำให้เกิดตัวชี้วัดได้ ความมีวินัยทางการเงิน สหกรณ์เครดิตยูเนียนไม่เหมือนสหกรณ์ออมทรัพย์ สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีสมาชิกหลากหลายส่วนใหญ่สมาชิกอยู่ในภาคการเกษตร อยู่ในชุมชน อยู่ในชนบท ไม่สามารถหัก หนี้ ที่จ่ายได้ เพราะสมาชิกไม่ใช่ผู้ที่มีรายได้ประจำ บางคนอยู่ห่างจากตัวสหกรณ์ออกไปประมาณ 10-15 กิโลเมตร พอถึงสิ้นเดือนสมาชิกที่จะเอาเงินมาออม ลงทุน ฝาก ชำระหนี้ ต้องขับมอเตอร์ไซค์ ขี่จักรยาน หรือเดินมาที่สหกรณ์ นี่เป็นตัวชี้วัดที่มีวินัยทางการเงินของสมาชิก

นอกจากนั้นระบบการบริการจัดการ

ของผู้บริหารสหกรณ์เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะทำให้เกิดความศรัทธาต่อมวลสมาชิกเพราะการบริหารจัดการต้องมีความน่าเชื่อถือ มีความเหมาะสม เป็นตัวชี้วัดที่ทำให้เราเชื่อได้ว่าความสำเร็จของสหกรณ์ต่างๆ สำหรับสหกรณ์เครดิตยูเนียนใช้หลักการข้างต้นวัดคุณภาพและประสิทธิภาพของสหกรณ์เป็นเช่นไร

อ.วรเทพ ไททยาวิโรจน์ ท่านประธานสหค.ได้ให้ข้อคิดว่า ความเป็นจริงแล้วสหกรณ์เครดิต ยูเนียนได้รับผลกระทบจากปัญหารอบด้านแต่สามารถอยู่รอดตลอดรอดฝั่งมาได้เพราะคุณค่าในตัวสหกรณ์ แต่อย่างไรก็ตาม ท่านมองว่าระบบการเมืองเป็นส่วนหนึ่งและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการพัฒนาและเจริญเติบโต การก้าวหน้าตามหลักการและอุดมการณ์ของเครดิตยูเนียนซึ่งสมมติว่าหากรัฐบาลนำเงินหนึ่งแสนหกหมื่นล้านบาทที่ให้กับกองทุนหมู่บ้านมาให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนมาบริหารจัดการแทนจะเป็นประโยชน์ต่อมวลสมาชิกและประชากรที่กระจายอยู่ตามชุมชนเล็ก ๆ ทั่วไปได้มาก สิ่งสำคัญที่ตอบโจทย์ได้คือเราจะเห็นว่าเมื่อรัฐเข้ามายุ่งเกี่ยวมาก จึงเป็นตัวตอบได้ว่าสหกรณ์ ผ่านมา 100 ปี ไม่สามารถเจริญเติบโตไปได้ไกล เห็นควรที่จะต้องปฏิรูปสหกรณ์ใหม่อย่างรวดเร็ว

ในส่วนที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนหลายตัว คือ

1. การรายงานผลการดำเนินงานของสหกรณ์ เราจะเห็นได้จากการรายงานผลการดำเนินงานในที่ประชุมใหญ่ว่าในปีที่ผ่านมาสหกรณ์มีผลการดำเนินงานในลักษณะใด

2. ความมั่นคง ความเข้มแข็งเสถียรภาพของสหกรณ์ในการดำเนินงานทำให้สมาชิกมีความศรัทธาแค่ไหนจึงกล้านำเงินมาเพิ่มทุน ถ้านำเงินมาฝากไว้ในสหกรณ์

3. ความศรัทธา ความเชื่อมั่นของสมาชิกที่มีต่อเครดิตยูเนียนรวมทั้งความศรัทธา เชื่อมั่นต่อสาธารณชนที่มีต่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน

4. ระบบการควบคุมและการตรวจสอบภายในของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีระบบที่ดี รัดกุมและเป็นที่ยอมรับ

5. ความซื่อตรงของสมาชิกเพราะสหกรณ์เครดิตยูเนียนไม่มีการหัก หนี้ ที่จ่ายเพราะฉะนั้นใครเป็นหนี้ต้องมาชำระคืนเอง ใครอยากเอาเงินมาถือหุ้นก็เอาเงินมาถือหุ้นเอง ใครอยากฝากเงินมาฝากเอง

6. ตัวบริหารจัดการ ต้องมีการบริหารจัดการโปร่งใส มีระบบ มีระเบียบทำให้สมาชิกมีความเชื่อถือ มีความมั่นใจว่ามีการบริหารงานและดำเนินงานที่ดี เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นตัวชี้วัดที่จะทำให้เรามั่นใจได้ว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีเสถียรภาพ มั่นคงเจริญเติบโต เข้มแข็งพอที่จะทำให้สมาชิกมีความเชื่อถือได้

ต่อไปเรียนเชิญ พลโท ดร.วีระ วงศ์สวรรค์ ประธานกรรมการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ในส่วนสหกรณ์ออมทรัพย์มีตัวชี้วัดอะไรบ้างที่เป็นจุดเด่นที่วัดให้เห็นชัดเจนเป็นที่ประจักษ์มีผลการดำเนินงานอย่างไร

พลโท ดร.วีระ วงศ์สวรรค์ อย่างไรก็ตามสหกรณ์ออมทรัพย์คล้ายกับสหกรณ์อื่นคือ ต้องมีอุดมการณ์ มีหลักการสหกรณ์แต่มีจุดเด่นในเรื่องการเงิน สำหรับจุดด้อยบางคนมองภาพสหกรณ์ออมทรัพย์เทียบกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งจริง ๆ แล้วต่างกันมากและที่กระทรวงการคลังมองว่าสหกรณ์ออมทรัพย์คล้ายกับธนาคารพาณิชย์เพราะฉะนั้นต้องไปรวมกับประเภท nonbank แต่ในทางกลับกัน ผู้บริหารเป็นผู้บริหารทางการเงินมีแนวคิดธุรกิจทั้งหมด เช่น ปลัดกระทรวงการคลัง เลขาธิการกระทรวงการคลัง สำนักงานประกันภัย ตลาดหลักทรัพย์ ถ้าหากมาคุมสหกรณ์ออมทรัพย์กับสหกรณ์เครดิต

ยูเนียนจะทำให้สหกรณ์ทั้งสองประเภทเป็น
ธุรกิจแนวธนาคารอย่างแน่นอน หัวธุรกิจ
มาคุมสหกรณ์ เราจึงไม่เห็นด้วย พวกเรา
ชาวสหกรณ์ไม่ได้มีสิทธิมาบริหารสหกรณ์
ผลสุดท้ายเราต้องไม่ยอม อยากรให้พวกเรา
สบายใจ เราจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
อยู่ด้วยกันทั้ง 7 ประเภท โดยเฉพาะสหกรณ์
ออมทรัพย์ที่มีจุดเด่นหลายประการเพราะมี
เงินมากกว่าประเภทอื่น และมีความมั่นคง
ไม่แพ้ธนาคารพาณิชย์ เพราะฉะนั้นจึงเชื่อ
มั่นต่อระบบของสหกรณ์ออมทรัพย์ ข้อเท็จ
จริงอันหนึ่งของผู้ที่เป็สมาชิกออมทรัพย์จะ
ต้องเป็นผู้ที่มีเงินเดือน ปัจจุบันมีกฎหมาย
บัญญัติต้องหักเงินเดือนให้สหกรณ์เป็นลำดับ
แรกหลังจากหักกองทุนต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวชี้
วัดที่ยังเสริมความมั่นคงและสามารถเป็นที่

หนึ่งในเรื่องการเงินได้

ต่อไปในยุคของสหกรณ์ก้าวสู่ปีที่101
เราต้องคิดใหม่ ทำใหม่ ต้องมีการปฏิรูป จะ
ทำอย่างไรก็ตามต้องยึดหลักการสหกรณ์
สหกรณ์ออมทรัพย์มีประมาณ 1,400 แห่ง
ทำอย่างไรเงินส่วนนี้จะไปช่วยเหลือสหกรณ์
ต่างๆ เราต้องร่วมมือกันทุกสหกรณ์ ยืนหยัด
ที่จะอยู่ด้วยกันแต่ผลสุดท้ายผลจะออกมาเป็น
เช่นไรไม่สามารถตอบได้ แต่ ณ วันนี้เราจะ
จับมืออย่างเหนียวแน่น ใจยังอยู่ที่กระทรวง
การเกษตรและสหกรณ์ เพราะฉะนั้นยุค
ใหม่เราต้องช่วยกันพัฒนาตนเอง เชื่อมั่น
ในเรื่องเงินมาฝากไว้ที่ชุมนุมสหกรณ์ออม
ทรัพย์แห่งประเทศไทย ให้ชุมนุมสหกรณ์
ออมทรัพย์แห่งประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง
ทางการเงินรวมทั้ง 7 ประเภท แต่เมื่อไหร่

ที่ชุมนุมต่าง ๆ เข้มแข็ง สามารถนำมาไว้ที่
ชุมนุมของตนเองต่อไปได้ แต่ถ้าหากเรามี
ศูนย์รวมทางการเงินไว้เป็นที่เดียวกันจะทำให้
สหกรณ์มีความมั่นคง สามารถช่วยเหลือแบบ
ทันท่วงทีอย่าง ATM (real time) คือ การ
บริหารงานสหกรณ์อาจมีโอกาสเกิดข้อผิดพลาด
เราสามารถขอยืมเงินจากกองทุนกลาง
เพื่อแก้ปัญหาให้สหกรณ์อยู่รอดได้ สำหรับ
วิธีการที่จะทำให้เป็นศูนย์กลางทางการเงิน
เราต้องช่วยกันคิด ออกแบบ จะทำอย่างไร
ตรงนี้เป็นหัวใจสำคัญที่จะสร้างความมั่นคง
สูงสุดและเป็นจุดเด่นของสหกรณ์

อีกประการหนึ่งในอดีตทำไมสหกรณ์
มีการพัฒนาไปช้า มีตัวอะไรบ้างที่เป็น
อุปสรรค อันดับแรกคนสหกรณ์เป็นอุปสรรค
เนื่องจากคนสหกรณ์มีหลายประเภท สอง

กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆของทางราชการที่ล้าสมัย สุดท้าย ภาครัฐ แต่ยุคใหม่แล้วเราต้องพัฒนากลุ่มเหล่านี้ ตนได้นั่งคิดมาตลอด สหกรณ์มีการเรียกสมาชิกมาอบรมแม้กระทั่งกรรมการ แต่เราก็ยังไม่ซึ่งในความเป็นสหกรณ์ยกเว้นคนที่จิตใจรักเป็นนักสหกรณ์ อันนี้ถือว่ามีจิตวิญญาณสหกรณ์ แต่สมาชิกที่มีเป็นพันเป็นหมื่นคน รวมหลายสหกรณ์เป็นแสนคน การเป็นสมาชิกสหกรณ์เป็นด้วยอะไร ด้วยความสมัครใจหรือถูกให้เป็นสมาชิก เพราะเห็นประโยชน์ของสหกรณ์ในการกู้เงิน ผักเงิน แต่ไม่มีความรู้เรื่องสหกรณ์ จะทำอย่างไรให้สมาชิกมีจิตวิญญาณสหกรณ์ตนคิดว่าต้องมีอยู่ในหลักสูตร โรงเรียนสอนตั้งแต่เด็กให้มีความรู้เปรียบเสมือนการเข้าใจบวก ลบ คูณหาร ตนขอชื่นชมสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ได้ทำตำราเรื่องสหกรณ์ และได้มีโอกาสมีส่วนร่วมทำตำราเรียนด้วย ตำรามีตั้งแต่ ป.1-ป.6 และมัธยม แต่ว่าทุกวันนี้เป็นเพียงวิชาเลือกเท่านั้น ทำให้นักเรียนในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนเรื่องสหกรณ์ ถ้าหากท่านมีโอกาสเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ อยากให้ช่วยเอาระบบสหกรณ์ใส่ในรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายการ

ศึกษา โรงเรียนต้องให้ความรู้แก่ผู้เรียนตั้งแต่ระดับประถมไปจนถึงมหาวิทยาลัย เชื่อว่าทุกคนจะมีจิตวิญญาณเป็นนักสหกรณ์ ซึ่งตอนนี้มีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ส่งผลให้การพัฒนาสหกรณ์เป็นไปด้วยความอย่างลำบาก เพราะไม่ทราบว่าสหกรณ์คืออะไร ตรงนี้เน้นหัวใจสำคัญเพราะคนสำคัญที่สุด

วันนี้ขอฝากว่าท่านในฐานะมาเป็นหัวหน้าขบวนการสหกรณ์ได้มีโอกาสในเรื่องการบริหารงานและพวกเราที่เป็นกรรมการสหกรณ์ที่ทำให้การดำเนินงานล่าช้าส่งผลเป็นอุปสรรคตัวหนึ่ง ซึ่งเกิดจากการเลือกตั้งสมาชิกมาบริหารสหกรณ์ โดยที่เน้นเลือกคนดี มีความซื่อสัตย์แต่มีความรู้เรื่องสหกรณ์ไม่มากนักเมื่อได้เรียนรู้จนเข้าใจก็หมดวาระ ยังไม่ทันได้พัฒนาสหกรณ์ ทำให้พัฒนาสหกรณ์เป็นไปได้อย่างแต่เมื่อเลือกคนรู้มาบริหารสหกรณ์บางคนเข้าไปคิดแต่จะหาผลประโยชน์ส่วนตน จึงทำให้พวกเราหลายท่านคิดว่าไม่ต้องพัฒนาสหกรณ์มาก แต่ยึดหลักการสหกรณ์เข้าไว้เพื่อช่วยเหลือสมาชิกสหกรณ์ ทำอย่างไรให้สมาชิกร่ำรวย อยู่ดี กินดี

การบริหารสหกรณ์ให้สำเร็จต้องดูที่สมาชิกเป็นหลัก การกู้มากู้น้อยไม่สำคัญ

การกู้บ่อยบางครั้งเป็นผลเสีย การกู้มากเพื่อทำธุรกิจเป็นหลักเป็นฐานสักวันหนึ่งสมาชิกจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพราะฉะนั้นหลักการสหกรณ์เพื่อให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต้องช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว นักบริหารสหกรณ์ต้องมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำ (ผู้นำแบบผู้รับใช้) เพราะสมาชิกเป็นเจ้าของ เพราะฉะนั้นการเป็นผู้รับใช้เราต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ มีภาวะผู้นำดูแลสมาชิกได้ ตนเองในฐานะประธานชสอ.เมื่อไปทำหน้าที่ต่างๆ ประธานในความหมายของตนคือผู้รับใช้เบอร์หนึ่ง รับใช้ด้วยความเสียสละ ซื่อสัตย์ สุจริต โปร่งใส พร้อมให้การตรวจสอบ การบริหารสหกรณ์อย่างนี้เป็นจุดเด่นเช่นกัน

ขอยกตัวอย่างสหกรณ์หลายแห่งที่ตนเคยไปบรรยาย มีโครงการช่วยเหลือสมาชิกหลายโครงการ สหกรณ์มีโครงการที่เป็นนวัตกรรมใหม่ คิดใหม่ทำใหม่ อย่างเช่น โครงการปลดหนี้นอกระบบของสมาชิก มีสมาชิกรายหนึ่งมีอาชีพเป็นคนขับรถ รายได้ต่อเดือนประมาณ 10,000 บาท ได้เล่าในสิ่งที่ภูมิใจว่า ได้ไปกู้เงินนอกระบบ 4-5 แสนบาท ก่อนที่จะเข้าโครงการกับสหกรณ์ เงินเดือนทั้งหมดต้องนำไปจ่ายดอกเบี้ย แต่หลังจากเข้าร่วมโครงการทำให้มีเงินเหลือเก็บฝากไว้กับสหกรณ์เป็นเงินจำนวนหนึ่ง เนื่องจากสหกรณ์จ่ายดอกเบี้ยเพียงร้อยละ 50-60 สตางค์ แตกต่างจากดอกเบี้ยเงินกู้นอกระบบต้องจ่ายร้อยละ 10-20 นี้คือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จที่ทำให้คุณภาพชีวิตของสมาชิกดีขึ้น เราจะบริหารสหกรณ์อย่างไรให้เกิดผลสำเร็จกับสมาชิกได้อย่างที่ยกตัวอย่างแม้แต่คนเดียวก็ตาม

ขอฝากท่านไว้ว่าชสอ. พร้อมทั้งจะร่วมมือกับทุกท่าน ตนยังเป็นห่วงสหกรณ์ที่ยังไม่มั่นคงอีกหลายแห่ง เราในฐานะผู้บริหารต้องไปจัดระบบให้ดีแล้วบริหารด้วยความจริงใจภายใต้ระบบธรรมาภิบาล แล้วเรื่องกรณีศึกษาอย่างสหกรณ์เครดิตยูเนียน

คลองจั่นจะไม่เกิดขึ้น

อ.วราเทพ ไวทยาภิโรจน์ ประธาน
ชสอ.กล่าวว่า ความจริงแล้วสหกรณ์ของเรา
มีจุดด้อยทำให้คนอื่นบางคนเข้าใจว่าเรา
คล้าย ๆ กับธนาคาร ทำให้กระทรวงการ
คลังคิดจะนำสหกรณ์ทั้ง 2 ประเภทมาอยู่
ในกระทรวงการคลัง จัดในกลุ่ม nonbank
แต่อย่างไรก็ตามเราก็ยังยืนยันหยดว่าเราไม่ใช่
ธนาคารและไม่ใช่สถาบันการเงินประเภท
nonbank ด้วย เราจะดูแลคนของพวกเรา
เองอยู่ในแวดวงของคนในขบวนการสหกรณ์
ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ในยุค 100 ปีที่ผ่านมาควรเป็นยุค
ที่มีการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุง ส่วนใหญ่ยึด
หลักสหกรณ์เป็นหลักในการดำเนินงาน
เมื่อเราอยู่ในสหกรณ์เราต้องตระหนักในเรื่อง
ของคุณค่าต้องถือหลัก ยามมีมาฝาก ยาม
ยากมาถอน เดือดร้อนมากู้ สหกรณ์พร้อม
อย่างยิ่งที่จะให้บริการในเรื่องนี้ โดยเฉพาะ
ที่ท่านประธานชสอ.ได้พิจารณาตนว่าทาง
ชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย
ยินดีที่จะเป็นศูนย์กลางทางการเงินให้กับ
เราเพราะว่าตัวชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์
มีความมั่นคงทางการเงิน เชื่อใจได้ และ
สามารถเป็นที่พึ่งได้

ทำไมสหกรณ์ร้อยปีแล้วถึงพัฒนา
ช้า ซึ่งมีอุปสรรค 3 เรื่อง คือ

1. คน คุณภาพของคนในสหกรณ์
2. กฎเกณฑ์ ระเบียบ ไม่ทันสมัย
3. ภาครัฐมาแทรก ชี้นำ ทำให้เกิด

ปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์

เพราะฉะนั้นสหกรณ์ไทยยุคใหม่
ต้องพัฒนาอย่างรวดเร็ว สมาชิกสหกรณ์
ต้องมีจิตวิญญาณในการเป็นสหกรณ์และ
เข้าใจความหมายของสหกรณ์อย่างแท้จริง
และได้กล่าวถึงสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ได้มี
การทำหลักสูตรเรื่องสหกรณ์ในระดับประถม
ศึกษา มัธยมศึกษา แต่น่าเสียดายเป็นวิชา
เลือกเท่านั้น ถ้าหากพวกเราในนี้มีโอกาส

เป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการ
ศึกษาธิการคนต่อไป ขอให้ช่วยพิจารณา
ให้เป็นภาคบังคับว่าการศึกษาอบรมในเรื่อง
สหกรณ์จะต้องมีอยู่ในภาคการศึกษาตั้งแต่
เล็ก ให้มีความเข้าใจในเรื่องสหกรณ์

สำหรับตัวชีวิตความสำเร็จของ
สหกรณ์มีอะไรบ้าง จริง ๆ ดูได้จากการ
บริการของสหกรณ์ การให้สมาชิกได้กู้ยืม
เงินแล้วสามารถเอาเงินที่กู้จากสหกรณ์ไป
ทำประโยชน์ได้หรือไม่ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
หรือไม่ ขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาผู้บริหาร
สหกรณ์ให้เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำซึ่ง
ผู้นำมีหลายแบบต้องเป็นผู้นำแบบผู้รับใช้
ไม่ใช่แบบใช้อำนาจ ต้องทำให้สมาชิกมีการ
กินดี อยู่ดี ได้รับผลประโยชน์ มีความสุขที่
จะอยู่กับสหกรณ์ นอกจากนี้การดำเนินงาน
ของสหกรณ์ต้องโปร่งใส พร้อมตรวจสอบได้
ข้อสำคัญที่สุดที่เน้นอยู่เสมอในการ
ดำเนินงานและการบริหารงานสหกรณ์ที่
จะรู้ว่ามีตัวชีวิตที่ดีหรือไม่อย่างไร ถ้าหาก
สหกรณ์นั้นมีธรรมาภิบาลแล้ว ทุกสิ่งทุก
อย่างจะไปด้วยดี

บทส่งท้าย:

คุณสุภาพ จันท์ภิรมย์ แนวทางที่
จะพัฒนาขบวนการสหกรณ์ในประเทศไทย
ไปสู่ความมั่นคงและความอยู่ดี กินดี ของ
มวลสมาชิกที่คาดการณ์ในขณะนี้ที่มีประมาณ
30 ล้านคน จะทำอย่างไรให้กลุ่มคนเหล่านี้
มีความเข้มแข็ง เราเชื่อมั่นในระบบสหกรณ์
ระบบธรรมาภิบาลของสหกรณ์ ต้องยอมรับ
ว่าผู้คนในสังคมนี้ปฏิเสธการเมืองไม่ได้
ตัวการเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบายไปสู่ที่
น้องประชาชนในระดับล่าง ถ้าเห็นว่าระบบ
สหกรณ์เป็นระบบที่จะสร้างความเข้มแข็งให้
กับประเทศได้ อยากให้มีการเขียนกฎหมาย
ให้ผู้แทนชุมนุมสหกรณ์ ตั้งแต่สันนิบาต
สหกรณ์แห่งประเทศไทยและชุมนุมต่าง ๆ
ประเภทละ 1 คน ไปทำหน้าที่แทนสมาชิก
ในรัฐสภาด้วย ถ้าผู้แทนของสหกรณ์มีโอกาส
เข้มแข็ง เนื่องจากเป็นผู้แทนสมาชิกที่ผ่าน
กระบวนการในการกลั่นกรองการทำงาน
หลายปี และอีกอย่างหนึ่งจิตใจถูกฝังลึก
กับระบบสหกรณ์ที่เป็นระบบแบ่งปัน ช่วย
เหลือซึ่งกันและกันไม่เหมือนระบบทุนนิยม
ตนมั่นใจว่าระบบสหกรณ์เจริญก้าวหน้า
เพราะการเมืองเป็นผู้กำหนดนโยบายที่จะ

คนสหกรณ์ 59

00000000 34.indd 59

12/15/16 9:21 AM

ส่งผลกระทบต่อมวลสมาชิกทั่วประเทศ

คุณวินัย เมฆดำ วันนี้ต้องบอกว่า ตัวขับเคลื่อนสหกรณ์เชิงคุณค่าถือว่าเป็นเรื่องสำคัญ ในส่วนที่รับผิดชอบอยู่ตอนนี้ เราอาจจะต้องได้เห็นสหกรณ์เกิดขึ้น โดยเฉพาะสหกรณ์การเกษตรที่จะเกิดขึ้นอีก ไม่ต่ำกว่า 20-30 สหกรณ์ในเร็ววันนี้ นั่น

หมายความว่า การเกิดขึ้นของสหกรณ์ ตัวสมาชิกหรือตัวคนที่จะเป็นตัวขับเคลื่อน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้และเข้าใจในการทำให้สหกรณ์มีคุณค่าเกิดขึ้นให้ได้ เรามั่นใจว่าในส่วนที่ ส.ป.ก.ทำไปแล้ว การทำงานเชิงระบบที่เอามาวิจัย ณ วันนี้เรามี smart officers มีหลักสูตร smart farmer มีต้นแบบ ภารกิจที่ใหญ่ต่อไปคือการจัด

คนในรูปแบบที่กฎหมาย ส.ป.ก.ได้ออกไปแล้วในเรื่องของการจัดในรูปแบบของกลุ่มหรือสหกรณ์ที่จะเข้าสู่ที่ดินที่กำลังจะเกิดขึ้น เพราะฉะนั้นคนที่เข้าสู่ที่ดิน ส.ป.ก.ต่อไปนี้อีกประมาณ 200,000-300,000 ไร่ จะต้องเข้ามาในรูปแบบสหกรณ์ และจัดที่ดินทำกินโดยรูปแบบสหกรณ์ ตรงนี้เป็นภารกิจอีกประมาณ 5 เดือนกว่าๆ ที่จะได้เห็น

เข้ามามีส่วนร่วมผลักดันรูปแบบสหกรณ์ในพื้นที่ส.ป.ก.ต่อไป

คุณศิริชัย ออสุวรรณ ขอเปิดเพลงตะเกียงทอง ซึ่งเป็นหนึ่งในอัลบั้มเพลงสหกรณ์ที่ซสท. ได้จัดทำขึ้นในโอกาส 100 ปี สหกรณ์ไทย เพื่อเทิดพระเกียรติพระราชมารวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ พระบิดาแห่งการสหกรณ์ไทย เนื้อเพลงตะเกียงทอง มีเนื้อร้องว่าประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม อาชีพเกษตรกรเป็นมรดกที่บรรพบุรุษมอบให้ลูกหลาน สำหรับสหกรณ์นั้นเปรียบเสมือนตะเกียงที่ต้องไปส่องแสงสว่างให้การเกษตรในท้องทุ่งนั้นให้มีความสว่างไสว มีความเจริญก้าวหน้าในทางอาชีพเกษตรกร สำหรับพวกเราที่เป็นสมาชิกสหกรณ์นั้นก็เปรียบเสมือนน้ำมันที่จะเติมตะเกียงดวงนี้ เพื่อให้สามารถส่องแสงสว่างได้อย่างยั่งยืนเพื่อประโยชน์ต่อลูกหลานในอนาคต ขอโอกาสนี้เป็นกำลังใจให้กับผู้นำสหกรณ์ทุกท่านทำงานด้วยความเสียสละด้วยหัวใจ พวกเราเป็นสมาชิกสหกรณ์ช่วยกันเติมน้ำมันให้กับตะเกียงสหกรณ์ของเราให้แสงสว่างนี้มีความสว่างไสวตลอดไป

ดร.ปรีชา ลิทธิกรณไกร ถ้าอยากจะพูดบางเรื่องในเรื่องของตัวชีวิต บางตัวเหมือนเราไม่ได้วัด อย่างเช่น เรื่องสินเชื่อสหกรณ์คนจะสะดุดตัวเองง่าย ๆ ว่าสหกรณ์ปล่อยสินเชื่อจริงๆหรือไม่ สมาชิกสหกรณ์หนึ่งรวมเงินออม คำว่า เงินออมในระบบสหกรณ์ประกอบด้วยทุนเรือนหุ้นและเงินฝาก บางทีรวมแล้วอาจน้อยกว่าเงินกู้ก็ได้ แต่จริงๆแล้วตรงนี้ขาดตัวที่จะไปชี้วัดความดี ความมีประโยชน์ที่ตนบอก เพราะว่าคำว่าหนี้มีสองเรื่องคือหนี้ที่เกิดประโยชน์กับหนี้ที่เกิดโทษ คนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ที่ได้ประโยชน์จากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ดี ๆ จะพบว่าสามารถสร้างเนื้อสร้างตัวได้ที่ได้ทุนทำกิน ได้ขยายฟาร์ม ขยายอาชีพเกษตรกรรม

กระบวนการทำงานและจะใช้ในเรื่องของบทเรียน กระบวนการทำงานที่มีตัวแบบ มีกระบวนการ มีหลักสูตรที่ค่อนข้างจะพร้อมและได้รับการฝึกจากผู้บริหารดำเนินการในส่วนของกลุ่มเป้าหมายที่จะลงไป ซึ่งปรากฏว่ากลุ่มเป้าหมายมาจากต่างถิ่น ต่างอำเภอต่างพื้นที่ ไม่แน่ว่าจะหล่อหลอม รวมจิตใจกันเพื่อจะขับเคลื่อนภายใต้ภารกิจนี้

อย่างไร ส่วนใหญ่ที่เข้ามาเพราะต้องการที่ดิน แต่ถ้าต้องการอาชีพ ขยับขับเคลื่อนโดยใช้รูปแบบสหกรณ์ คุณค่าสหกรณ์ ตรงนี้ทางกระทรวงเกษตรและส.ป.ก.พร้อมให้ความช่วยเหลือ เรามีความร่วมมือ มีสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ มีสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย มีเครือข่าย ที่จะเข้ามาทำงานร่วมกัน ฝากติดตามเรื่องนี้เผื่อจะได้

ทำให้เกิดอาชีพที่มั่นคง จากที่ตนได้ดูสมาชิก สหกรณ์การเกษตร โดยเฉพาะสมาชิกสหกรณ์ โคนม ปัจจุบันครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ โคนมเช่นที่ อ.มวกเหล็ก จ.สระบุรี ผลจากการวิจัยของนิสิตปริญญาโทพบว่า ค่าเฉลี่ย ของรายได้ของสมาชิกเกษตรกรส่วนใหญ่ เป็นชนากลางชั้นไป รายได้เฉลี่ยหลังหัก ค่าใช้จ่ายตกเดือนละแสนกว่าบาท แสดงว่า ครอบครัวเกษตรกรมีอาชีพที่มั่นคง เลี้ยงดู ลูกหลานได้ดีเพราะค้ำมีวินัยใช้หนี้เป็นดอก เงิน ในต่างประเทศขบวนการสหกรณ์เน้น ที่ income generating roll หนี้ที่ไปสร้าง เงินใหม่ ถ้าเกิดหนี้ที่เรามีตัวชีวิตไประบุว่า สามารถติดตามวัตถุประสงค์ได้ว่าหนี้ส่วน นั้นส่วนใหญ่เกิดประโยชน์ใดบ้าง ได้ทุนทำ กิน ได้สมรส กู้เรียน สำหรับหนี้ที่เกิดโทษ มักเกิดจากสิ่งที่เป็นอบายมุข สิ่งมีนเมา ถ้า เป็นอย่างนั้นสิ่งที่สหกรณ์ในฐานะเป็นองค์กร ทางสังคมการเงินพัฒนาคุณภาพ ดังนั้นต้องมีตัวชีวิตในเรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิต การ พัฒนาคุณภาพสมาชิก และในแต่ละตัวชีวิต

มีเกณฑ์ชีวิตที่จะเป็นตัวชี้ว่าอะไรดี ไม่ดี คือ เกณฑ์ความพอเหมาะพอดี เหมาะสม โดยไม่ ได้เน้นกำไรสูงสุด เช่น จำนวนสินเชื่ออย่าง เหมาะสม การควบคุมความเสี่ยงในระดับที่ เหมาะสม การบริหารจัดการต่างๆ สุดท้าย ทำอย่างไรองค์กรทางสหกรณ์จะเดินได้เต็มที่ ไม่ใช่เพียงสถาบันการเงิน ไม่ใช่องค์กรที่ทำ ทางด้านเศรษฐกิจอย่างเดียว แต่เป็นองค์กร ทางสังคมต้องพัฒนาคุณภาพชีวิต ต้องส่งเสริม ให้ความรู้ให้ความเข้มแข็ง ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงเข้ามาช่วยได้ ถ้าเป็นอย่างนี้เราจะ พบว่าสมาชิกจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งเส้น ทางของสหกรณ์เป็นแนวทางที่ดีสอดคล้อง กับแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พลโท ดร.วีระ วงศ์สวรรค์ สำหรับ วันนี้ที่เป็นเรื่องเดินเครื่องยุทธศาสตร์ เพื่อ ปฏิรูปสหกรณ์ไทย ขอฝากไว้ว่า เราก้าวเข้า สู่ 100 ปีที่หนึ่ง ขอให้พวกเราทุกสหกรณ์ ลองกลับไปดูสหกรณ์ตนเองว่าต่อไปควร ทำอะไรใหม่ อย่างน้อยเพื่อเป็นการลดราย

จ่ายเพิ่มรายได้ ทำอย่างไรให้สมาชิกสหกรณ์ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

อ.วรเทพ ไททยาวิโรจน์ ในนามผู้ ดำเนินอภิปรายขอขอบพระคุณท่านวิทยากร และทุกท่านได้มาให้ข้อคิดมุมมองที่ดีที่เป็น ประโยชน์ ขอขอบคุณผู้เข้าร่วมเวทีเสวนาทุก ท่านที่ได้อยู่ ณ ที่นี้ที่ให้ความสนใจเอาใจใส่ เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบคุณมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์อย่างสูงที่จัดให้วันนี้โดยเฉพาะ อย่างยิ่งสถาบันวิชาการด้านสหกรณ์ (รศ. จุฑาทิพย์ ภัทราวาท ผู้อำนวยการสถาบัน วิชาการด้านสหกรณ์) ที่ทำให้พวกเรามีวัน ที่สำคัญในวันนี้ ขอขอบคุณครับ สวัสดีครับ

